

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Riva Szápary. Adria-palota.
Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:
Égész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy hónapra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábon petit sorja 30 fillér.

LEGUJABB.

Táviratok és telefon-hírek.

A politikai helyzet.

Fejérváry a királynál.

Bécs, decz. 15. A király Fejérváry Géza báró miniszterelnököt ma délelőtt 10 órakor különkihallgatáson fogadta. Az audiencián, amely két óra hosszat tartott, döntés nem történt. A miniszterelnök valószínűleg még egyszer megjelenik kihallgatásra a király előtt.

Fejérváry kihallgatása.

Budapest, decz. 15. Megbízható értesülés szerint Fejérváry Géza báró miniszterelnök mai kihallgatása nincs semmiféle összefüggésben a kibontakozás akciójával, hanem tisztán csak a képviselőház elnapolását illeti. A király ugyanis azt kívánta, hogy a minisztertanács tegyen javaslatot az elnapolás módozatai és határnapja iránt.

A kibontakozás.

Budapest, decz. 15. Fejérváry Géza báró miniszterelnök mai kihallgatása a kibontakozás irányában már azért sem jelenthet sokat, mert Fejérváry báró makacsul ragaszkodik régebbi kijelentéséhez, hogy a békét csak ő közvetítheti, még pedig csak abban az esetben, ha a pártok a közvetítésre egyenesen felkérnek.

Lukács László volt pénzügyminiszter mindazáltal folytatja a kibontakozás egyengetésének munkáját és sorra járja a pártok vezértérflait, hogy őket a végleges rendezésnek vagy az átmeneti kibontakozásnak megnyerje. Nagyon megnehezíti a kibontakozást a királynak egy nyilatkozata, aki állítólag azt mondta:

— Az én felségjogaimat meg kell szilárdítani.

Ez az ellenzékre nézve teljes kapitulációt jelentene, mert ilyenképpen még formulára sem számíthatna.

A békéltetők felfogása.

Budapest, decz. 15. A kibontakozás érdekében fáradozó politikusok felfogását a vezértérflaik egyike a következőkben változta:

— Mi december 19-éig a koalíciós pártokat minden irányban informálni fogjuk, úgy hogy megtudják, hogy tisztán csak rajtuk mulix, hogy változás álljon be a szituációban. A koalíciós pártoknak tudomásukra kerül, hogy alkalmuk lesz a legközelebbi időben az uralkodóval közölni kívánságaikat, amelyek alapján átvehetik az államügyek vezetését.

Mi a békeakció munkájánál azonfáradozunk, hogy a koalíciós pártok vezértérflait meggyőzzük arról, hogy nekik arra az álláspontra kell helyezkedniök, amelyet februárban elmulasztottak, tudniillik, hogy a status quo alapján alakítsanak kormányt. Törekvéseik megvalósítása csak a hatalom birtokán belül lehetséges.

Fejérváry és Lukács.

Budapest, decz. 15. Fejérváry Géza báró miniszterelnök tegnapelőtti esti visszaérkezését úgy magyarázzák, hogy a miniszterelnök tanácskozni akart Lukács Lászlóval. Tegnap délelőtt ez meg is történt, mire a miniszterelnök nyomban visszautazott Bécsbe, hogy a Lukácstól szerzett információkról referáljon a királynak.

A Széll-kabinet terve.

Budapest, decz. 15. Lukács László tárgyalásokat folytat a többségi politikusokkal is. Terve az, hogy Széll Kálmán elnökelete alatt álló kabinet alakuljon. Ha a kapacitációk során a dolog annyira megéri, hogy a kabinet megalkotása lehetségesnek mutatkozik, Lukács László referálni fog a királynak, aki a kölcsönös garanciák megkeresése után Széll Kálmánt akár mint homo regiust, akár mint deszignált miniszterelnököt megbizza a békétárgyalásokkal.

Széll és Lukács tanácskozása.

Budapest, decz. 15. Széll Kálmán és Lukács László volt pénzügyminiszter ma délelőtt féltizenkettőkor találkoztak a Nemzeti Kaszinóban. A két politikus hosszasan értekezett egymással. Lukács László később meglátogatta Zichy Nándor grótot.

Letört pecsétek.

Szolnok, decz. 15. Lenk Gyula, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye ujonan kinevezett főispánja ma délelőtt a gyorsvonattal ide érkezett. A vasuti állomásról egyenesen a vármegyeházára hajtatott, ahol az alispánt felszólította, hogy nyitassa fel a közgyűlési terem és a főispáni helyiség lepecsételt ajtait. Minthogy az alispán ezt megtagadta, a főispán egy katonai fegyverkováccsal távolított el a pecsétet és felnyitatta az ajtókat. A főispán érkezésének hírére nagy tömeg lepte el a vármegyeháza környékét és a rendőrség csak nagy erőfeszítéssel tudta visszatartani a népet a megyeházára való behatolástól.

Ottó főherceg nagybeteg.

Bécs, decz. 15. Ottó főherceg, aki két év óta a nyilvánosságtól visszavonulva élt, gégebajban súlyosan megbetegedett. A főherceget tegnap Schönauből Bécsbe hozták és gégemetszést eszközöltek rajta. Az operáció sikerült, a főherceg állapota mindazáltal a legnagyobb aggodalomra ad okot.

Samassa bíborossá avatása.

Bécs, decz. 15. Fejérváry Géza báró miniszterelnökön kívül Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter is ideérkezett, hogy a miniszterelnökkel együtt részt vegyen Samassa József egri érsek bíborossá avatásán.

Orosz tengerészek lázadása.

Szent-Pétervár, decz. 15. Colombóból érkezett távirati jelentés szerint a Cezarevics hadihajó legénységéből száz ember fellázadt. A hajó parancsnoka a parttól kért segítséget a lázadók megfékezésére. Ötven lázadót partra szállítottak. A Cezarevics ezután tolytathatta utját.

Tapasztalatok a kivándorlási járatokon.

Irta: Günther József dr.

II.

Előző cikkelyemben kimutattam, hogy a fedélközi utasok élelmezése megfelel az egészségügy követelményeinek és a panaszok, amelyek akár a minőség, akár a mennyiség ellen hozhatnak fel, meg nem állhatnak.

A magam részéről nem egyszer csodálkoztam, hogy ezek a mindig általánosságban mozgó panaszok egyáltalában létezhetnek.

A Slavonia kivándorlóhajó minden útjában, átlagos számot véve alapul, 1000—1300 kivándorlót szállított az idő alatt, amíg én a hajón szolgálatot teljesítettem. Fejtegetéseim alapjául is ezt a számot veszem, amely, csekély ingadozással, az év különböző szakainak is megfelel.

A Slavonia fedélközi utasai abban a szekcióban kapták reggelijüket, ebédjüket és vacsorájukat, amelybe be voltak osztva. A szekciók elég nagyok és tágasak arra, hogy középrészükön kényelmesen foglalhassanak helyet az asztalok. Az első fedélzeten levő két nagy férfiszekciónak ebédlőhelyisége pedig a hajó középrészét foglalja el és sem tágasság, sem szellőzés tekintetében nem hagy fenn kívánni valót. A társaság szabályai örködnek a felett, hogy mindenki abban a szekcióban kapjon enni, amelyben különben is tartózkodik és ezt keresztül is vitték annyira, hogy némelyik kisebb szekcióban kétszer terítették, bár más szekcióban lett volna hely. Igaz, hogy ez körülményesebb és több munkával járó dolog, de viszont nem történhetik meg, hogy egyik vagy másik utas stévedésből nem kap enni. A művellet nagyon egyszerű: minden szekcióban annyinak teritettek, a hányan oda vannak beosztva. Ezt rendkívül könnyű ellen-

örizni és a társaság nem is teszi ki magát kellemetlen rekriminációknak, mint ahogy a hat hónap alatt nem is merült fel egyetlen eset sem.

A keskeny hosszú asztalok mellett rendszeren husz-huszonnégy utas foglal helyet. Mind-egyik utasnak fehér tányérja, csészéje és rendszeres evőeszközei vannak. Minden asztalt két fedélközi pinczér lát el, tehát még a *kiszolgálás* ellen sem lehet panasz. Az ételeket az utasok az asztalra kapják és nem maguknak kell érte menni. Ezek a dolgok csekélységeknek látszanak, de kénytelen vagyok felemlíteni, mert a későbbiekben, a panaszokat és az összehasonlításokat illetően, szükségem van rájuk.

Ugy az asztalok, mint az étkezéshez szükséges egyéb tárgyak tisztasága tekintetében panasz az én időmben egyetlen egyszer sem merült fel és én sem találtam kifogásokat. Az asztalokat, valamint a szekciót is, mindennap az esti érkezés után le-, illetőleg felsikálták; ugyancsak minden érkezés után rendszeres tisztogatások alá kerültek a csészek, tányérok és evőeszközök. Mindezt a munkát, talán felesleges is megjegyezni, kizárólag a hajó szerződött személyzete végezte.

És mindezek a dolgok egyformán folytak a hat hónapon keresztül, olyan pontossággal és minden kellemetlenség nélkül, mintha az utazó közönség állandóan egy és ugyanaz maradt volna. Pedig mondhatom, hogy általánosságban véve a fedélközi utasok zöme nem abból a fajtaból való, amelynek kisujjában van az illetlen és az intelligencia.

Hogy ezekkel az emberekkel nem lehet főhától beszélni, azt azok, akik a tömeg pszichológiájával csak némileg is tisztában vannak, nagyon jól tudják. De az angolnak természetében nincs is meg a durvaság. Jó szóval, nyugalommal igen sokra lehet menni, különösen, ha ezekhez még az imponálni tudás is párosul. Amennyire én nekem volt alkalmam tapasztalni, látni, hogy az angol tengerésztisztek előtt nem *áru* és nem *állatok* a fedélköz utasai. Ők nagyon jól tudják, hogy azok az emberek nem mulatságból mennek új hazát keresni, hanem mert legnagyobb részük szerencsétlen, akik szánalmat és gondoskodást érdemelnek.

Ez a gondolkodás leginkább megnyilvánul akkor, amikor vihar van. A mi szegény magyarjaink bizony nagyon nehezen tűrik a tengeri betegséget. A hajó legcsekélyebb ingására betegek lesznek és a kitörő baj napokig elcsigázza őket. Ilyenkor azután az etkező asztalok körül csakugy támolyog egynehány alak, míg a többi elgyötörve fekszik ágyán. A legnagyobb részének eszébe sem jut az evés. De egy rész még mindig van, amelyik enni szeretne, de fel nem mer kelni ágyából. Ezeknek, ha kívánták, mindig az ágyukhoz vitték az ételt a pinczerek. Hogy ez nem kis dolog, azt mindenki beláthatja. Ilyenkor bizony a személyzetnek sem éjjele, sem nappala és én magam nem egyszer zavartam ki honfitársaimat az ágyból, akik csupa lustaságból szolgáltatották ki magukat.

Egyéb bajban szenvedőknek, akik a kórházba internáltak, az ételmezéséről majd az egészségügyi szolgálat keretében fogok szólni.

Igy állanak a dolgok a *Cunard*-társaság *Slavonia* hajóján az ételmezést és az ellátást illetően. Amit elmondottam, azok nem egyebek, mint száraz tények, amelyek közvetlen tapasztalaton nyugosznak. Ezek ellen az intézkedések ellen reális alapon panaszolni nem lehet. Évek hosszú során keresztül éltem a nép között, meglehetősen ismerem életmódjukat, szokásaikat és táplálkozásukat s éppen ezért nem egyszer jutott eszembe az a kívánság: bár az új világban is ilyen ellátást tudnának megkeresni magoknak és családjuknak.

Ha akár itt Fiumében, akár New-Yorkban

panaszt hallottam az ételmezést és ellátást illetően, komolyan foglalkozván ezekkel a dolgokkal, magam jártam utána. De a panaszok minden esetben olyan általánosságban mozogtak, annyi járatlanságot és még többször annyi rosszhiszeműséget árultak el, hogy a magam részéről nem tartottam érdemesnek velük komolyan foglalkozni. »Nem lehet az az étel jó, amit gőzzel főznek.« »Persze, hogy szagos az a hus, amit tizenhat napon át kamrában tartanak.« »Soha sem adnak friss halat, csak olyant, ami pléhskatulyában van.« »Nekem paprikás csirkét és turós csuszát ígértek.« »Kutyának kell az olyan kenyér, amit géppel dagasztanak« és a többi és a többi.

Hogy ezek az ugynevezett panaszok nem panaszok, azt hiszem, magyarázni is felesleges. Én csak annyit tudok mondani, ugyan-csak közvetlen tapasztalat alapján, hogy a *Slavonián* a salonban ugyanabból a husból esznek, amiből a fedélköz utasai ebédje vagy vacsorája készült és az egész hajó számára egyféle lisztből sütöttek kenyeret. Sőt az érdeklődőknek azzal is eldicseksem, hogy az amerikai első osztályu utasoknak én rendeltem nem egyszer fedélközi gulyást, amit azok igen jó étvágygal fogyasztottak el, csak egy kicsit — erősnek találtak. De az ebédhez járó bor is csak egy hordóból kerül ki mind a három osztályra és ennek minősége elien sem lehet kifogás.

Valahányszor ezeket a panaszokat hallottam, mindig eszembe jutottak a múlt idők, amikor még a kivándorlást legnagyobb részben az északnémet Lloyd hajói bonyolították le. Vajon ki törődött akkor a kivándorlók bajaival és panaszaival? Hacsak magánember nem szerzett róla tudomást, hírek ugyan azokról az állapotokról ide nem kerültek. Pedig ott volt panaszra ok, több mint elég. Ezelőtt nyolcz esztendővel a német hajók kivándorlói még *áru* voltak, ahol csak a mennyiség szerepelt, de az *ember* számot nem tett. Ha pléh-csakjájával idejekorán megjelent a konyhában, kapott enni, ha nem, nem.

És csodálatos módon többnyire *későn jött*. És az az étel, nos, arról jobb nem beszélni. Vihar alkalmával pedig, ha az utasok nem tisztították fel a fedélközt, akkor ugyan nem volt feltisztítva; eltekintve attól, hogy az evőeszközöket az utasoknak magoknak kellett tisztántartani. A legújabb viszonyokról személyes tapasztalataim nincsenek és így azokról nem szólhatok. Csak annyit említek még meg, hogy New-Yorkban volt alkalmam betekinteni azokba a jegyzőkönyvekbe és panaszlevelekbe, amelyek a német hajóársaságok ellen érkeztek be a szabadkőmives páholyokba. Engem természetesen leginkább a magyar levelek érdekelték és azokból azt láttam, hogy a viszonyok ma sem nagyon változtak.

Ezek a panaszok voltak az indító okai annak, hogy a magyar kormány végre valahára maga vette kezébe a kivándorlás ügyét és annak keresztülvitelét a *Cunard*-társaságra bízta.

Még egy *panasz* állana fenn a *Slavonia* ételmezési viszonyait illetően, amelyre, bármily gyerekesnek látszik is a panasz, mégis felelni akarok. Szándékosan hagytam utoljára, mert amugy is a kiszállással van szoros összefüggésben. Arról van szó ugyanis, hogy a fedélköz utasai, ha panaszuk van, nem tudván angolul, nem tudják azt előadni; vagy — és ez a gyakoribb — *nem merik* előadni, mert félnek, hogy akkor *még rosszabb dolguk lesz*. Az elsöre vonatkozólag csak annyit mondhatok, hogy mindegyik kivándorlást teljesítő hajón magyar orvos és magyar tiszt is van, nem is szólva arról, hogy például a *Slavonia* harmadosztályu személyzete a legnagyobb részben magyar. Már most én a magam részéről kizártan tartom, hogy ez a magyar orvos és magyar tiszt szerencsétlen honfitársai igaza *ellenében* foglaljon állást,

annál is inkább, mert én személyes tapasztalat alapján mondhatom, hogy engem mindig meghallgatott a hajó parancsnoka és a legnagyobb előzékenységgel teljesítette kívánságaimat a harmadosztályu utasok érdekében. Ez a panasz tehát semmiképpen meg nem áll. A második részre vonatkozólag a következőket jegyzem meg. Valahányszor New-Yorkba érkezünk, másod-, vagy harmadnapon rendszeren felkerestem azokat a tanyákat, ahol a kivándorlók nagy része tartózkodni szokott addig, amíg végleg el nem hagyja a várost. Itt is kerdezősködtem és mondhatom, soha panaszt, de annál több megelégedést hallottam. Pedig Amerikában csak nem félnek már a *Cunard*-hajók tisztjeitől? Engem pedig azért érdekelt a dolog, hogy ha érdembe vágó panaszt hallok, azt lehetőleg megszüntessem. Így tehát ez az utolsó, legtöbbször hangoztatott panasz is odakerül, ahová a többi és bizonyára forrását is ott kell keresni, ahol a többi semmitmondó panaszokét.

— **A horvát ellenzék proklamációja.** Zágrábból jelentik: A horvát tartománygyűlés szerb és horvát ellenzéki tagjai, továbbá a szociáldemokraták egy közös proklamációt bocsátottak ki, melyben a monarchia jelenlegi válságos helyzetében *Horvátország önállósítási törekvéseinek keresztülvitelét* hangoztatják. Egyben a fiúmei és raguzai határozathoz való hozzájárulásukat jelentik ki.

— **A horvát tartománygyűlést elnapolták.** Mint Zágrábból táviratozzák, a horvát tartománygyűlést tegnap január 15-éig elnapolták.

KÜLÖNFÉLE.

— **Montecuccoli gróf Bécsben.** Az osztrák fővárosból jelentik, hogy *Montecuccoli* Rudolf gróf tengernagy, a haditengerészet parancsnoka, *Heinrich* sorhajókapitány s *Gerlach* és *Wickerhauser* hajóhadnagyok kíséretében tengerészeti szemleutjáról visszaérkezett oda.

— **Az angol torpedóhajók eltávoztak.** A kikötőnkbe érkezett három angol torpedóhajó tisztikarának tiszteletére *Szápáry* Pál gróf kormányzó tegnap este 34 teritékű disztribúciót adott, amelyen a kormányzón és neje kívül részt vettek: *Apponyi* Lajos gróf udvarnag nejevel, *Scherr-Thoss* Margit grófnővel és Teréz leányával, a kormányzó feleségének családja, a *Przedziszki* grófi család, *Gaál* Tibor dr. kormányzóhelyettes és felesége, *Faber* angol konzul nejevel és két leányával, *Matuschka* vezérőrnagy, *Pleskott* sorhajóhadnagy, a haditengerészeti akadémia parancsnoka, *Bajza* Aladár kivándorlási főfelügyelő, *O'Flanagan* őrnagy, *Török* Gyula miniszteri titkár, *Spiess*, *Novotny*, *Brettner* és *Klobucsár* sorhajóhadnagyok, *Manasteriotti* Heliodor dr. és *Leard* János kormányzósági tisztviselő, *Hajduska* dr. fővárosi ügyvéd és *Korniss* gróf. Ebéd után a 79. gyalogezred zenekara és egy olasz tercett játszott. A vendégek éjfélutánig maradtak együtt kitünő hangulatban.

A három torpedóhajó, amely az angol földközi-tengeri flottához tartozik, ma reggel 8 órakor elindult innen Korfuba.

Itt említjük meg, hogy az angol hajók egyike, az *Ardent*, Cherso közelében gyakorlat közben elvesztett egy torpedót. Megtalálójának 5 font sterling jutalmat tűztek ki.

Épületlebontás miatt végeladás minden áron Schambik Edénél Corso 13.

A villamos vasut megváltása.

Nagy érdeklődés mutatkozik a városi képviselőtestület mai ülése iránt, mely a Kereskedelmi Banktól kapott új ajánlatot fogja tárgyalni a villamos közúti vasut megváltására vonatkozólag. *Walluschnig* Antal a *Voce del Popolo* mai számában heves kirohanást intéz azok ellen, kik a tárgyalásoknak a 77,000 koronás annuitás alapján való felvételét szorgalmazzák s óva inti a városatyákat, hogy az üzletet a bankkal meg ne kössék.

— **A városi pótválasztások.** A helyi *Autonom egyesület* tegnap este ülést tartott, melyen megállapították az egybehívandó teljes ülés napját a december 27-én tartandó városi pótválasztásokra való jelölések céljából. A teljes ülés napját falragaszok útján fogják tudatni a tagokkal.

— **A Danubius hajógyára.** Jelentették már, hogy a *Danubius* által a bergudi feltöltött területen létesítendő hajógyár építési munkálatait megkezdték. *Celligoi* Venczel mérnök, aki az építést elvállalta, már benyújtotta a városnál az építendő gyár tervrajzait, melyek most a városi műszaki hivatalnál vannak tanulmányozás és jóváhagyás végett. A hivatalos helyszíni szemlét holnap, szombaton fogja a városi hatóság megtartani.

— **Lazarus gyártelepe.** Mint értesülünk, *Lazarus* mérnök pár nap előtt betérjesszette a városhoz leégett gyártelepének újjáépítésére vonatkozó tervrajzát. Városi körökben nem nagy hajlandóság mutatkozik arra, hogy Lazarusnak az építésre való engedélyt ugyanazon a helyen, ahol leégett telepe állott, megadják, mert a város tengeri fürdőt szeretne ott létesíteni, melyre vonatkozólag már javaslatot is nyújtottak be a képviselőtestülethez. Lazarusnak azonban joga van a szóban forgó területen építeni s így nem valószínű, hogy a városnak különben teljesen megokolt kívánsága meg lesz valósítható.

— **Hangverseny.** Tegnap este nyolcz órakor a Deák-szálló nagytermében előkelő és nagyszámú közönség jelenlétében tartotta az újonnan alakult *Hangverseny-Egyesület* első hangversenyét. A hirneves prágai quartett tagjai: *Herold, Broz, Vavra* és *Skvor* nyújtottak kitünő és élvezetes előadást a fiúmei közönségnek. Osztatlan elismerésben részesült különösen *Herold* első hegedűs tiszta, finoman csengő játéka, de elismerés illeti a quartett minden egyes tagját gondos és kiválóan precíz, összhangzatos játéukért. *Beethoven* op. 18. helyett *Grieg* quartettjét adták elő. A közönség minden egyes szám után lelkes tapsal honorálta a jeles művészek játékát.

— **Szavaló-est a Fiumei Magyar Körben.** A Fiumei Magyar Körben vasárnap, e hó 17-én este 8 órakor szentkatolnai *Demény* Albert, az ismert recitátor, szavalkókkal összekötött előadást tart. A gazdag műsorból különösen kiemelendő: *A kovácsok sztrájkja*, drámai monolog, Coppée-től; *As utolsó alamizsna*, Petőfi Sándortól; *Kossuth imája a kápolnai elesettek felett*; *A két gránátos*, Heine-től; *Humoros felköszöntő*, Jókai Mór-tól stb. A műsor után táncmultság lesz. Belépődíj 60 fillér.

— **Katasztrófa az Adrián.** Velenczéből jelentik: Az Adrián a múlt napokban dühöngött tengeri viharnak Velence közelében áldozatul esett az olasz Navigazione Generale *Las Palmas* nevű gőzöse, mely a Lidótól két mérföldnyire zátonyra jutott. Csak kevés utas volt a hajón, akiket a katasztrófa pillanatában óriási pánik fogott el. A hajó egyik tisztje, négy matrózzal — a parancsnok intése ellenére — csónakba szállt, hogy a Lidón

a révkapitányt értesítse a szerencsétlenségről. A csónak a vízbe fordult és mind az öten a tengerbe veszttek. Másnap reggel szabadították csak ki a hajót veszedelmes helyzetéből, mire visszatért a kikötőbe.

— **A Máv. Altiszti Kör** rendes évi táncestélyét jövő évi február hó 10-én fogja megtartani a Deák-szálló termeiben. A kör eddig rendezett táncvígalmainak nagy sikeréből, valamint a nagy előkészületekből, melyeket a rendezőség már most megtesz, méltán következtethető, hogy a Máv. Altiszti Kör táncestélye a jövő farsang legdiszesebb és legsikerültebb táncestélyeinek egyike lesz. A táncvígalmra szóló meghívókat jövő hó elején küldik szét.

— **Szökevény hajóinasok.** Zarából jelentik: A *Schwarsenberg* iskolahajóról néhány nap előtt 11 hajóinas megszökött. A csendőrség elfogta őket. A szökevény hajóinasok azt vallják, hogy a rossz bánásmód miatt szöktek meg a hajóról.

— **Elvesztett pénz.** *Rózsa* Bandi abbáziai cigányprimás tegnap reggel Abbázia-ban sétá közben 2800 korona készpénzt elvesztett. A pénz, 28 darab százas, egy borítékba volt betéve. A megtaláló a rendőrségnél adhatja át a pénzt, ahol kellő jutalomban részesül.

— **Visszatartott kivándorló.** A rendőrség *Tóth* Teréz halmi-i, ugocsamegyei leányt anyja megkeresésére a *Carpathia* gőzösről leszállította és hazaküldi Halmiba, ahol 3 éves gyermekét gondoskodás nélkül hagyta hátra.

— **A vasárnapi munkaszünet elfüggesztése.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a december 24-ére és 31-ére eső vasárnapokon az ipari és kereskedelmi árusítás, illetőleg adás-vevés kivételesen délután 5 óráig, a borbély- és fodrásziparhoz tartozó munka pedig kivételesen egész napon át végezhető legyen.

— **Megszökött sikkasztó.** A budapesti rendőrség táviratban értesítette az itteni rendőrséget, hogy *Kaiser* James Béla 34 év körüli budapesti építész 11,630 koronát sikkasztott és valószínűleg Fiuméba szökött. Az itteni rendőrség megindította a nyomozást, eddig azonban nem akadtak nyomára. Az intelligens sikkasztó a magyar, német, francia, angol és tót nyelveket tökéletesen bírja.

— **A nagy német városok népsége.** Németországban december elején népszámlálást tartottak. A népszámlálás adatai szerint a német városok közül a legnagyobb szaporodást Hamburg mutatja föl, amelynek lakossága 5 év alatt 705.738-ról 872.028-ra szaporodott. A többi nagy város gyarapodását a következőkben közöljük, azzal a megjegyzéssel, hogy az első szám az 1900-iki, a második a jelenlegi számarányt tünteti föl: Berlin 1,888.848—2,033.900, München 499.932—537.800, Lipse 456.124—502.605, Boroszló 422.709—457.018, Drezda 396.146—514.283, Frankfurt 288.989—336.985, Nürnberg 261.081—293.868, Stettin 210.702—230.578, Chemnitz 206.913—243.964, Stuttgart 176.699—246.988, Elberfeld 156.966—167.710, Danzig 110.563—159.088, Düsseldorf 120.272—252.630, Essen 118.861—229.270, Karlsruhe 97.185—11.337.

— **Karácsonyi különvonatok.** A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erős személyforgalom akadálytalan és rendes lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül Budapest-keleti pályaudvartól Ujdombóvárig és vissza 2—2 külön személyvonat I., II. és III. osztályu kocsikkal fog közlekedni. Az egyik különvonat, mely Budapest-keleti pályaudvartól délelőtt 8 óra 25 perczkor indul, december 22., 23. és 24-én fog közlekedni, a másik különvonat pedig, mely Budapest-keleti pályaudvartól este 9 órakor indul és Ujdombóvárra éjjel 2 óra 28 perczkor érkezik, december 22-éről 23-ára, 23-áról 24-ére és 24-éről 25-ére hajló éjjelen fog közlekedni. Az ellenirányu egyik különvonat Ujdombóvárról éjjel 3 óra 8 perczkor indul és Budapestre délelőtt 8 óra 30 perczkor érkezik, a másik különvonat pe-

dig Ujdombóvárról délután 2 óra 52 perczkor indul és Budapestre este 8 óra 30 perczkor érkezik s mindkettő december 22., 23., 24. és 27-én közlekedik. A Budapest-keleti pályaudvartól délelőtt 8 óra 20 perczkor induló különvonat Ujdombóvártól folytatólag az 1906. sz., az este 9 órakor induló különvonat pedig az 1914/1910. számú rendes személyvonat menetrendjében Bródig közlekedik, úgy hogy a különvonatok Budapest-keleti pályaudvartól Bródig közvetlen vonatot fognak képezni. Ellenben az Ujdombóvárról éjjel 3 óra 8 perczkor Budapestre induló különvonat a fiúmei 1008. számú, a délután 2 óra 52 perczkor Budapestre induló különvonat pedig az 1007. sz. rendes személyvonatnak folytatását fogja képezni.

KÖZGAZDASÁG.

+ **Osztrák hajóépítési prémiumok.** Triesztből jelentik: Az ipartanács legutóbbi tanácskozásain rámutattak a hajóépítési prémiumok súlyosan érzett hiányára, ami gátolja Ausztriában a hajóépítőipar nagyobb mérvű fejlődését, mint az például Olaszországban észlelhető. A *Triester Zeitung* értesülése szerint az itteni hajógyárak tényleg hajlandók volnának telepeiket megnagyobbítani, amihez a kellő előfeltételek is megvannak, ha abba a helyzetbe juthatnának, hogy veszteség nélkül dolgozhassanak. A belföldi hajószükséglet ily módon egészen Ausztriában volna előállítható.

+ **Magyar czegek Amerikában.** Az utóbbi időben egyes amerikai magyar kereskedők üzleteik számára hangzatos czimeket használnak, melyek bizonyos hivatalos jelleget sejtetnek. Teszik többnyire New-Yorkban, nagy kárára az ott már régebben derekasan működő magyar czegeknek, mint általában a magyar kiviteli érdekeknek. Ezek a czegek ugyanis arra helyezik a fősúlyt, hogy hangzatos hirdeteik révén minél több mintaküldeményt szerezzenek be Magyarországból. Ehhez képest ajánljuk a hazai iparosoknak és kereskedőknek, hogy amikor amerikai czegekkel üzleti összeköttetésbe akarnak lépni, előzetesen szerezzenek be megfelelő értesítést, esetleg a m. kir. Kereskedelmi Muzemnél Budapestben.

Kikötőnk forgalma.

Erkezett:

December 15-én.
Jason, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 237, kapitány Tomich, Cattaróból.
Sipan, osztrák lobogó alatt, tonnatartalma 159, kapitány Heller, Cattaróból.

Indult:

December 14-én.
Carpathia, angol lobogó alatt, tonnatartalma 8625, kapitány Charles, New-Yorkba.
Undaunted, angol lobogó alatt, tonnatartalma 2026, kapitány Elcoat, Zeriphosba.
Bosnian, angol lobogó alatt, tonnatartalma 1583, kapitány Turneaux, Liverpoolba.
Gemelli, olasz lobogó alatt, tonnatartalma 472, kapitány Jacona, Triesztbe.
Szeged, magyar lobogó alatt, tonnatartalma 1783, kapitány Kisselich, Anconába.

Adria

magyar királyi tengerhajózási részvevény-lársaság tengeri forgalma.

Erkezett:

Buda II. december 15-én Triesztbe Velenczéből.
Kálmán király december 14-én Valonába Fiuméből.
Szent István december 1-án Cardiffba Rouenből.

Indult:

Árpád december 15-én Triesztből Bariba.
Balaton december 14-én Cardiffból Velenczére.
Baross december 14-én Cartagenából Glasgowba.
Kolozsvár december 14-én Londonból Cardiffba.
Mátyás király december 14-én Bariból Triesztbe.
Tisza december 14-én Cataniából Maltába.

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

! Őszi és téli ujdonságok !

Szalonszőnyegek, szőnyegek háló- és ebédlő-
szobák számára, csipke- és szövetfüggönyök, pré-
mek, asztal- és ágyterítő garnitúrák

nagy választékban és közismert olcsó árakban
egyedül **WEISS M.** cégnél kaphatók.

FIUME, Corso II. — TRIEST, Corso 9.

A legmodernebb kézműárak, férfi- és női ruhaszövetek, selyem,
bársony, butorszövet, kész fehérnemű, keztük, csipkeárak,
szőnyegek, nyakravalók és mindennemű disztárgyak eladása.

➡ Szabott árak! ➡ Szabott árak! ➡

Menyasszonyi kelengyék a legolcsóbb árban szállítanak.

**Karácsony alkalmából
Leszállított árak !!**

Ujdonságok !

**Játék-diszmu és iparművészeti
tárgyakban.**

**Gramophonok és Phonografok
részlet fizetésre is.**

Reich Sándor

Fiume Corso — Casa Tiring.

IRIS

Piazza Elisabetta 2. sz.

(Whitehead palota).

Felkértem a t. cz. közönség, a bronz és tera-
cotta műtárgyak megtekintésére.

A belépés szabad és vásárlásra nem
kötelez.

A műtárgyak kiállítása állandó.

**Kiváló alkalom ajándékok vásár-
lására.**

Garçon lakás.

Egy szépen butorozott, 2 ablakos utcái
szoba — esetleg fürdő-szoba használatlalt
— kiadó. Via Pomerio, Celligoi-féle új
palota, kapu sz. 1., félemelet 5.-ik
számú ajtó.

Két eladó telek.

Pecsinében (Susakon) a főttől a tengerig
terjedő két remek fekvésű telek gyári
célra vagy villa építésére eladó. Az egyik
telek körülb. 600 □ m., a másik körülb.
750 □ m. Mindegyik tengeri fürdő épi-
tésére is alkalmas. Előnyös feltételek.
Czim a kiadóhivatalban.

Első fumei magyar szobafestő és fénymázoló.

Vállal minden e szakmába vágó
munkát a legjutányosabb árak mellett
Szigoru pontosság és kiváló szakértelem
A n. é. közönség b. pártfogását kéri

Altberger Ignác

Via Germania 1. ajtó 7.

Óh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés.

**Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás
ellen gyors és biztos hatásuk**

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

**„NÁDOR“
gyógyszertár**

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla
csakhamar meggyógyított.

Kapható Fiumében: *Accurti Károly, Babic Hinko, Mizsan Adorjan, Prodam Ferencs,
Prodam János, Schindler Adolf* gyógyszerüzaraiban, *Rosenkart Ferencs.*

Hirdetesek felvétetnek a kiadóhivatalban

A legmodernebb szövetek!

ruhák számára, kitünő szabás, szolid kidolgozás!

Legolesőbb árak, legjobb anyag, leggyorsabb kiszolgálás.

Raktárunkban, úri-, női- és gyermek- ruhák az őszi és téli idényre, és mindennemű szövetek dús
választékban találhatók. — Gyors kiszolgálás. — Számos látogatást kér:

Miksic és Raganzini - Fiume: Corso.

Nyomatott az „Unio“ könyvnyomdaiban Fiume, (Adria-palota, Riva Szápáry)